

Waarnemingen 1 juli tot en met 31 december 1997

Roodkeelduiker

11 okt 1 Lauwersoog
13 okt 1 Lauwersoog
14 okt 1 Lauwersoog

Parelduiker

13 okt 2 Lauwersoog

IJsduiker

Op 1 oktober werd 1 gezien bij Lauwersoog.

Roodhalsfuut

Vanaf half september werden weer regelmatig enkele gezien bij Lauwersoog. Overige waarnemingen:

13 okt 1 Noordpolder
6-12 nov max.2 Groningen, Karding
27 dec 2 Eemshaven

Kuifduiker

Er was één binnenlandwaarneming, van 29 augustus t/m 2 september werd één gezien bij Wildervank (Langebosch). Kustwaarnemingen:

30 nov 1 Nieuwe Robbegat

Geoorde Fuut

27 juli 1 Lauwersmeer, Vlinderbalg
9 aug 1 Lauwersmeer, Zoute Kwel
19 sep 1 Paterswoldse Meer
25 sep t/m 3 okt 1 Winschoterzijl

Noordse Stormvogel

Er werden veel gezien. De meesten vlogen naar west, sommigen verbleven even ter plaatse.

10 sep 1 Lauwersoog
10 sep 1 Eemshaven
24 sep 1 Eemshaven (dood)
2 okt 2 Lauwersoog
6 okt 1 Emmapolder-dijk (dood)
12 okt 1 Waddenzee t.h.v. Noordpolderzijl
12 okt 1 Rottumeroog

13 okt 1 Lauwersoog
14 okt 7 Lauwersoog
24 okt 1 Lauwersoog
2 nov 1 Eemshaven (dood)
14 dec 1 Lauwersoog

Grauwe Pijlstormvogel

Op 12 oktober vlogen acht langs Rottumeroog. Er zijn slechts twee eerdere waarnemingen uit de provincie bekend.

Vaal Stormvogeltje

Het was een absoluut record-najaar voor het Vaaltje. In totaal werden maar liefst 175 exemplaren doorgegeven in de provincie. Vrijwel alle vogels werden gezien bij harde tot stormachtige noordwestenwind. Ook elders aan de kust werden hoge aantallen Vaaltjes gezien. De meeste vogels vlogen naar west, sommigen bleven even tp hangen.

9 sep 22 Lauwersoog
10 sep 31 Lauwersoog
10 sep 13 Eemshaven
11 sep 1 Eemshaven
13 sep 1 Eemshaven
2 okt 21 Lauwersoog
3 okt 20 Lauwersoog
11 okt 1 Lauwersoog
12 okt 3 Pier van Oterdum
12 okt 3 Rottumeroog
12 okt 55 Lauwersoog
13 okt 1 Lauwersoog
14 okt 3 Lauwersoog

Jan-van-gent

Hoewel Jan-van-genten talrijk zijn op de Noordzee worden vanaf het Groninger vasteland slechts weinig gezien. De harde noordwestenwinden in september/oktober leverden de volgende waarnemingen op.

9 sep 2 Lauwersoog

10 sep 2 Eemshaven
 2 okt 13 Lauwersoog
 11 okt 2 Lauwersoog
 12 okt 5 Lauwersoog
 13 okt 4 Lauwersoog
 14 okt 1 Lauwersoog

Roerdomp

In de Kollumerwaard, op de broedplaats van Kwak en Woudaap (de 'Reigerkreek'), werden in de periode juli-september regelmatig tot twee Roerdampen gezien. Verder werd tussen 16 augustus en 10 november met enige regelmaat één opgemerkt bij de Vlinderbalg in de Lauwersmeer. Op 18 oktober werden twee gezien bij het Schildmeer.

Woudaap

In de Kollumerwaard werd een succesvol broedgeval vastgesteld, waarbij drie à vier jongen uitvlogen. De laatste jongen verbleven i.i.g. nog t/m 30 augustus in de omgeving van de broedplaats.

Kwak

Een broedgeval in de Kollumerwaard in de Lauwersmeer resulteerde in één uitgevlogen jong. De laatste waarneming hier was op 12 september. Op 14 augustus werd een juveniel gezien in de Westpolder, foeragerend in de gracht bij een boerderij.

Kleine Zilverreiger

5 sep 1 Lauwersmeer
 15-20 sep 1 Noordpolder kwelder

Grote Zilverreiger

De gehele periode verbleven minimaal twee exemplaren in de Lauwersmeer. De vogels

Woudaap, Kollumerwaard juli '97 Eric Koops

werden het meest gezien bij het Jaap Deensgat, de Vlinderbalg en het Oude Robbegat. Overige waarnemingen:

25-29 aug 1 Midwolderplas
 13 sep 1 Dollard kwelder
 16-18 okt 1 Schildmeer
 22 okt - 15 nov 1 Veenhuizerstukken
 16 dec 2 Veenhuizerstukken

Grote Zilverreiger, Schildmeer 18 oktober 1997

Robert Pot

Purperreiger

Er was nog een nagekomen waarneming uit het voorjaar, van 22 t/m 26 mei werd een adult gezien in de Linthorst-Homanpolder. Hiermee komt het voorjaarstotaal op vier. Dit najaar werden vijf Purperreigers opgemerkt in de provincie (alle waarnemingen hadden betrekking op vogels in juveniel klee):

28 juli 1 Siddeburen
17 aug 1 Foxholstermeer
18 aug t/m 2 okt 1 Lageland
4-5 sep 1 Eemshaven
22 sep 1 over Groningen

Zwarte Ooievaar

23 jul 1 over Rottumeroog
8 aug 2 juv over Appingedam

Ooievaar

28 jul 1 Glimmen
8 aug 1 over Westerlee
14 aug 1 over Groningen
14 aug 1 Oostpolder
17 aug 3 Onnerpolder
18 aug 1 Osdijk
19 aug 6 Osdijk
19 aug 2 Westerbroekstermadenpolder
22 aug 1 Osdijk

Zwarte Ibis

Op 1 juni vlogen er twee over de Eemshaven (niet op 2 juni zoals vermeld in de vorige rubriek) en op 3 juni werden twee opgemerkt vliegend boven de wijk de Hunze in de stad. Misschien ging het hierbij om dezelfde vogels?

Flamingo / Chileense Flamingo

In juli en augustus werden regelmatig tot maximaal een 15-tal flamingo's waargenomen in de Lauwersmeer bij Achter de Zwart. De samenstelling van de groep (dwz. verhouding Europese-Chileense) was behoorlijk variabel, hetgeen er op duidt dat er in totaal zeker meer dan 15 exemplaren het gebied hebben aangedaan.

Fluitzwaan

Op 28 november werd een adulte Fluitzwaan ontdekt bij Veendam. De vogel werd i.i.g. tot in februari 1998 bijna dagelijks gezien in deze omgeving - en ook over de provinciegrens in Drenthe - en trok veel belangstelling uit het gehele land.

Er zijn vier eerdere waarnemingen bekend uit Nederland maar mogelijk hebben twee hiervan (november 1986 in de Lauwersmeer en december 1992 bij Eenrum) betrekking op dezelfde vogel als bij Veendam. De hoeveel-

heid en tekening van het geel op de snavel komen bij alle drie gevallen namelijk goed overeen. Misschien gaat het dus om hetzelfde individu dat al jaren in de wintermaanden in deze Noord-Nederland terugkeert.

Kleine Rietgans

Zoals gebruikelijk trokken in de eerste helft van oktober weer de nodige Kleine Rietgans over de provincie, op weg naar ZW-Friesland. Hogere aantallen werden gezien op:

3 okt 227 ZW Reiderwolderpolder
3 okt 82 tp Reiderwolderpolder/Carel Coenraadpolder
11 okt 135 ZW Nieuwolda
12 okt 87 tp Carel Coenraadpolder
12 okt 934 W Paterswoldse Meer (in 2.5 uur)
15 okt 250 over Noordhorn

Dwerggans

Dwerggans blijven schaars binnen de provinciegrenzen. Op 24 november zaten twee adulten bij Electra. Aan de friese zijde van de Lauwersmeer werden vanaf half oktober weer de gebruikelijke aantallen gezien (maximaal 13 op één dag).

Sneeuwgans

Op 11 oktober werd een blauwe fase Sneeuwgans gemeld bij het Jaap Deensgat. Van 14-17 oktober werd hier een groep van 6 witte gezien. Van 9-12 november werden twee witte gezien in de Kollumerwaard en bij de kazerne in de Lauwersmeer.

Rotgans

Op 12 en 14 oktober vlogen 1000-den langs Lauwersoog naar west.

Witbuikrotgans

4 okt 1 Emmapolder
7 okt 1 Noordpolder
12 okt 3 Lauwersoog, langstrekkend

Roodhalsgans

9 dec 1 Dollard, kwelder bij 't Kamp
28 dec 1 Noordpolder kwelder

Casarca

13 jul 1 Rottumeroog, langsvliegend
13 dec 1 Noordpolder, kwelder

Krooneend

20 okt t/m 9 nov 1♂ Groningen, Karding
31 okt 1♀ Lauwersmeer, Nieuwe Robbegat

Eider

Op 18 en 19 juli zat één op de zandafgraving Langebosch bij Wildervank. Op 14 oktober trokken bij Lauwersoog tussen 8.00 en 15.00

Krooneend, Groningen Kardingse, november 1997.
uur naar schatting 17000 Eiders naar west.

Lucien Davids

IJseend

Slechts één waarneming, op 13 oktober vloegen 3 langs Lauwersoog naar west.

Zwarte Zee-eend

De najaarsstormen leverden de volgende aantallen op (het overgrote deel vloog naar west):

10 sep 5 Eemshaven
11 okt 1 Lauwersoog
12 okt 13 Lauwersoog
13 okt 2 Lauwersoog
25 okt 11 Lauwersoog

Grote Zee-eend

De najaarsstormen leverden de volgende aantallen op (het overgrote deel vloog naar west):

2 okt 4 Lauwersoog
13 okt 6 Lauwersoog
14 oktober 146 Lauwersoog
25 okt 15 Lauwersoog

Het aantal waargenomen Grote Zee-eenden op 14 oktober is voor provinciale begrippen uitzonderlijk hoog, maar ook landelijk gezien zeker niet slecht.

Grote Zaagbek

Leuk is de waarneming van een ♂ in eclipskleed op 29 augustus bij de sluizen van Lauwersoog.

Wespendief

Tussen 7 en 25 augustus werden her en der in provincie 17 Wespendieven gemeld, meest overtrekkend. Er kwam één septemberwaarneming binnen, op 13 september vloog één over de Menkemaborg.

Rode Wouw

9 aug 1 over Lauwersmeer, Zoute Kwel
11 aug 1 Uithuizermeeden
12 aug 1 Lauwersmeer, Jaap Deensgat
10 sep 1 over Groningen
16 okt 1 over Wildervank

Zeearend

Er werden dit najaar opvallend veel Zeearenden gezien in Nederland en ook het aantal waarnemingen in de provincie was hoger dan normaal:

22 okt 1 onv Osdijk
30 okt 1 Westereems
4 nov 1 Dollardkwelder (Oude Sluis)
14 dec 1 onv Oude Robbegat

Grauwe Kiekendief

10 jul 1 Rottumeroog
7 sep 1 juv Foxholstermeer

Ruigpootbuizerd

Vanaf 11 september werden in het kustgebied regelmatig Ruigpootbuizerden gezien. De aantallen bleven laag. Op 24 november werden langs de noordkust tussen de Eemshaven en de Lauwersmeer tien geteld.

Bastaardarend

Bastaardarend, Lauwersmeer augustus 1997. Franske Hoekema

Van 23 t/m 31 augustus verbleef een onvolwassen Bastaardarend in de Lauwersmeer. De vogel werd het eerst gezien op 23 augustus boven de Kollumerwaard. Vervolgens werd de vogel op 28 augustus teruggevonden bij het Jaap Deensgat en van 29 t/m 31 augustus werd de arend gezien op en boven het militaire oefenterrein in de Marnewaard.

Visarend

14 aug 1 Zuidlaardermeer
23 aug t/m 16 sep 1 Veendam, Borgerwold
29-30 aug 1 Lauwersmeer, Jaap Deensgat
29 aug 1 over Lauwersmeer, Marnewaard
2-8 sep 1 omgeving Noordlaren
5 sep 1 Lauwersmeer
7 sep 1 Foxholstermeer
18 sep 1 Drentsche Aa bij De Punt
24 sep 1 W Midwolda
27 sep 1 Veenhuizerstukken
28 sep 1 over Kollumerwaard

Roodpootvalk

12 aug 1 onv Eemshaven-oost
23 aug 1 ad♂ Nieuwe Statenzijl

Smelleken

Op 6 juli werd een ♀ gezien op het oostelijk Eemshaventerrein. Zomerwaarnemingen zijn erg schaars in Nederland.

Vanaf 20 september werden, met name in het kustgebied, weer Smellekens gezien. De piek viel in de periode eind september - begin november. Er kwam slechts één decemberwaarneming binnen. Totaal werden 41 exemplaren doorgegeven.

Slechtvalk

Op het oostelijk Eemshaven terrein werden in de zomermaanden regelmatig één à twee adulte Slechtvalken gezien bij de centrale. Mogelijk komt het hier in de komende jaren tot een broedgeval? Langs de gehele kust werden vanaf september weer vrij veel gezien.

Porseleinhoen

Van begin augustus tot eind september werden op de twee gebruikelijke plaatsen (plasjes in de Eemshaven en het Roodkeelplasje in de Lauwersmeer) weer met enige regelmaat Porseleinhoentjes gezien, zij het dat de aantallen beduidend lager waren dan afgelopen jaar. Verder werden van 6 t/m 8 september nog één à twee gezien bij het Foxholstermeer.

Klein Waterhoen

Op 30 augustus werd één gezien bij de Veenhuizerstukken.

Kleinst Waterhoen

De twee Kleinst Waterhoenders van De Tjamme werden nog tot 7 juli gehoord.

Kraanvogel

8 nov 3 W De Tjamme
15 nov 2 tp polder de Gaast bij Vriescheloo
19 nov 4 over Groningen
30 nov 4 ZW Oostpolder

Jufferkraanvogel

Op 30 augustus zat een Jufferkraan bij het Oude Robbegat, later vloog deze naar het wad bij Paesens/Moddergat. Hier kon de vogel tot op een tiental meters worden benaderd en bleek te zijn geringd met een 'foute' aluminium ring en was dus naar alle waarschijnlijkheid ontsnapt uit gevangenschap.

Morinelplevier

31 aug 3 Westpolder
5 sep 3 Lauwersmeer
11 sep 3 Eemshaven
19 sep 1 over Eemshaven
20 sep 1 Noordpolder
29 sep t/m 2 okt 1 Bandpolder

Temmincks Strandloper

Voor de periode 13 juli t/m 26 augustus werden tien waarnemingen van in totaal 20 vogels doorgegeven. De meeste waarnemingen werden gedaan op het oostelijk Eemshaven-terrein en bij het Hoeksmeer.

Kleinste Strandloper

Op 22 juli werd een adulte Kleinste Strandloper gezien bij het Jaap Deensgat in de Lauwersmeer. Indien aanvaard zou dit de eerste waarneming voor Nederland zijn.

Gestreepte Strandloper

Er werden dit najaar twee Gestreepte Strandlopers gezien. Op 29 juli zat één op een HVP op Rottumeroog en van 21 september t/m 1 oktober zat er een juveniel in het Roodkeelplasje in de Lauwersmeer. Er zijn tien eerdere waarnemingen in de provincie.

Krombekstrandloper

De hoogste aantallen werden geteld in de Dollard:

20 jul 114 polder Breebaart
30 jul 342 polder Breebaart
9 aug 634 Dollard kwelder
20 aug 80 polder Breebaart

Paarse Strandloper

Paarse Strandlopers werden alleen op de twee standaardplekken gezien; in de Eemshaven en bij Lauwersoog.

Van 10 september tot het eind van de periode werden ze gezien bij Lauwersoog, het aantal schommelde meestal tussen één en drie. Op 10 september vlogen hier verder nog elf naar west.

Voor de Eemshaven werden de volgende aantallen doorgegeven: 31 aug (1), 11 sep (2) en 9 nov (1).

Bokje

Tussen 22 september en 10 december werd het oostelijk Eemshaven-terrein 13 maal geteld op Bokjes. Tijdens alle bezoeken werden Bokjes aangetroffen. Maxima werden gezien in de tweede helft van oktober (23 op 18 okt, 16 op 22 okt en 20 op 28 okt) en rond half november (18 op 18 nov en 12 op 23 nov).

Verder werden op het Roodkeelplasje in de Lauwersmeer tussen eind september en eind oktober regelmatig enkele Bokjes opgemerkt.

Overige waarnemingen:

15 sep 1 Rottumeroog

29 sep 1 Noordpolder kwelder

11 okt 1 Usquert

18 okt 1 Punt van Reide

Rosse Grutto

21 jul 1 Wildervank, zandafgr. Langebosch

2-5 okt 1 Wildervank, zandafgr. Langebosch

Poelruiter

In de eerste helft van juli werden regelmatig twee Poelruiters gezien op het Jaap Deensgat in de Lauwersmeer. Op 6 juli zat één op het oostelijk Eemshaven terrein. Op 8 juli werd één gezien in De Tjamme. Op 12 en 13 augustus werd weer eens één gezien op het Jaap Deensgat.

Grauwe Franjepoot

Slechts vier waarnemingen kwamen binnen:

3-9 aug 1 Lauwersmeer, Zoute Kwel

5 sep 2 Lauwersmeer

16-20 sep 1 Lauwersmeer, Roodkeelplasje

30 sep 1 Lauwersmeer, Achter de Zwartten

Rosse Franjepoot

De aanhoudende harde westelijk/noordwestelijke winden leverden hoge aantallen Rosse Franjepoten op. In totaal 16 exemplaren werden gezien, alle in de periode 2-25 oktober:

2 okt 1 Lauwersoog, langsvliegend

4 okt 1 Lauwersoog, tp

12 okt 5 Lauwersoog, langsvliegend en tp

13 okt 1 Lauwersoog, langsvliegend

Rosse Franjepoot, juveniel. Lauwersoog 21 december 1997.

Roef Mulder

13-15 okt 1 Jaap Deensgat, tp
 14 okt 2 Lauwersoog, langsvliegend
 19 okt 1 Westpolder, tp
 19-25 okt 1 Lauwersoog, tp
 24-25 okt 1 Lauwersoog, tp (ander ex.)
 25 okt 2 Lauwersoog, langsvliegend

Middelste Jager

In totaal 22 exemplaren:

9 sep 6 Lauwersoog
 9 sep 2 Rottumeroog
 10 sep 2 Eemshaven
 12 sep 1 Rottumeroog
 2 okt 3 Lauwersoog
 11 okt 2 Lauwersoog
 12 okt 2 Lauwersoog
 14 okt 1 Lauwersoog
 24 okt 3 Lauwersoog

Kleine Jager

Op 9 september werden bij Lauwersoog maar liefst 162 langstreckende Kleine Jagers gezien. Dezelfde dag trokken minimaal 20 langs Rottumeroog. Andere dagen met hoge aantallen waren 2 oktober (44 langs Lauwersoog) en 12 oktober (22 langs Lauwersoog).

Verder werden in september nog 9 en in oktober nog 29 exemplaren doorgegeven waarmee het najaartotaal op minimaal 286 komt.

Op 13 oktober was een adult ter plaatse in een plasje in de Noordpolder.

Grote Jager

Op 9 september werden ongekeende aantallen gezien bij Lauwersoog. Er werd bij de sluisen de gehele dag zeetrek geteld maar pas in de namiddag kwam een hele stroom jagers langs. Tussen 16.00 en 20.00 uur werden hiertussen 40 Grote Jagers gezien, waarbij een groep van 10. Dezelfde dag werden bij Rottumeroog 20 gezien. De volgende dag leverde een hele dag tellen bij Lauwersoog slechts 1 Grote Jager op!

De waarnemingen van dit najaar opgesomd:

9 sep 40 Lauwersoog
 9 sep 20 Rottumeroog
 10 sep 1 Lauwersoog
 10 sep 1 Rottumeroog
 10 sep 3 Eemshaven
 13 sep 1 Lauwersoog
 14 sep 1 Lauwersoog
 14 sep 1 Rottumeroog
 15 sep 1 Rottumeroog
 2-3 okt 1 Lauwersoog, tp
 3 okt 1 Lauwersoog
 4 okt 1 Lauwersoog
 12 okt 1 Lauwersoog
 12 okt 1 Eemshaven
 13 okt 1 Lauwersmeer
 14 okt 1 Lauwersoog

Kleinste Jager, juveniel. Lauwersoog, 12 oktober 1997.

Ronald de Lange

Kleinste Jager

Tot en met 1996 waren slechts acht waarnemingen bekend uit de provincie (Lijst van Groningse Vogels). Dit najaar werden 11 exemplaren gezien. Op één na waren alle vogels in juveniel of onvolwassen klee. Op de volgende data werden Kleinste Jagers opgemerkt bij Lauwersoog: 9 sep (1), 2 okt (1), 10 okt (1), 11 okt (1), 12 okt (5) en 13 okt (1).

Zwartkopmeeuw

Zoals gebruikelijk werden op Rottumeroog in juli en begin augustus weer regelmatig Zwartkopmeeuwen gezien. Het ging in totaal om ca.10 verschillende exemplaren, alle adulten.

Daarnaast werden nog Zwartkopmeeuwen gezien op:

4 jul 1 ad Eemshaven
 28 okt 1 ad Eemshaven

Lachmeeuw

Een scherpe waarnemer ontdekte op 22 augustus een adulte Lachmeeuw aan het Oude Winschoterdiep in de stad. De vogel werd in de daarop volgende weken voornamelijk rond de IKEA parkeerplaats gezien. In de tweede helft van september en in oktober werd de Lachmeeuw regelmatig op de Vismarkt gezien. De laatste waarneming was op 20 oktober. Dit was de eerste (aanvaarde) waarneming voor Nederland.

Vorkstaartmeeuw

Lauwersoog ontpopt zich de laatste paar jaar als één van de beste plekken in Nederland om Vorkstaartmeeuwen te zien. Wanneer het in de periode eind augustus - half oktober flink uit noordwestelijke richting waait is de kans groot om er één te zien. Dit najaar was een absoluut topjaar. Ook in de rest van noordwest Europa werden record-aantallen Vorkstaartmeeuwen geteld.

In totaal werden van 9 september t/m 18 oktober 42 exemplaren gezien. Bij Lauwersoog werden de volgende aantallen gezien: 9 sep (10), 10 sep (6), 2 okt (6), 10 okt (1), 12 okt (6) en 13 okt (4).

Overige waarnemingen:

9 sep 3 Rottumeroog

10 sep 1 Rottumeroog

20 sep 1 wad Emmapolder

18 okt 1 Eemshaven

Van de 42 exemplaren waren 37 in juveniel kleeft en 5 adulten. De adulten werden gezien op 9 sep (2), 12 okt (2) en 13 okt (1), alle bij Lauwersoog.

Zilvermeeuw

Een albino Zilvermeeuw zat op 8 november bij de patatfabriek van Den Anel.

Geelpootmeeuw

Op 12 juli werd een derde kalenderjaar met kleurring afgelezen op de Punt van Reide. Op 22 juli zat een tweede zomer op het Jaap Deensgat in de Lauwersmeer en op 5 en 6 september zat minimaal één eerste winter bij de centrale in de Eemshaven.

Pontische Meeuw

Op 26 oktober werd een eerste winter vogel gezien bij de centrale in de Eemshaven. De Pontische Meeuw is recent door de CSNA (Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna) afgesplitst van Geelpootmeeuw.

Grote Burgemeester

Van 13 t/m 23 september zat een tweede kalenderjaar Grote Burgemeester bij de centrale in de Eemshaven. Waarschijnlijk dezelfde vogel werd in mei en juni gezien op Rottumeroog en in de Eemshaven.

Vergelijking van foto's van de vogel van de Eemshaven met een in Limicola (11:267) gepubliceerde foto van een exemplaar dat op 5-7 september op Helgoland (D) zat laat zien dat het bij beide waarnemingen om dezelfde vogel ging!

Drieteenmeeuw

In september en oktober werden erg weinig Drieteenmeeuwen gezien, zeker gezien de aanhoudende westelijke winden en spectaculaire aantallen andere 'stormgasten'. In totaal werden bij Lauwersoog enkele tientallen gezien en in de Eemshaven enkele.

Lachstern

Op 14 juli vloog één over Wildervank. Op 9 en 10 augustus zaten een adult en twee juvenielen op Rottum en op 15 en 16 augustus verbleven een adult en één juveniel bij de pier van Oterdum.

Grote Burgermeester, 2e winter. Eemshaven, september 1997.

Johan de Jong

Reuzensterne

Van begin juli tot begin september waren, zoals ieder jaar, Reuzensterne aanwezig in de Lauwersmeer. Ze werden meestal gezien op het Jaap Deensgat, de Vlinderbalg en Achter de Zwart. Het hoogste dagtotaal was 6 en de laatste waarneming viel op 6 september.

Noordse Sterne

De aanhoudende harde westenwinden in september en oktober leverden naast de traditionele 'stormgasten' ook opvallend veel Noordse Sterne op. In oktober werden nog voornamelijk juvenielen gezien, met op 20 oktober nog zeven voor de uitlaat van de Eemshaven.

Zeekoet

7 jul 1 Rottumeroog
12 okt 2 Lauwersoog
14 okt 1 Lauwersoog
18 okt 1 Lauwersoog
25 okt 1 Lauwersoog
25 nov 1 Lauwersoog

Kleine Alk

Voor Lauwersoogse begrippen was het een mager jaar. De volgende waarnemingen werden doorgegeven (alle Lauwersoog): op 12 okt 1, op 13 okt 1, 14 okt 4, 24 okt 8 en 25 okt 8. Alle vogels vlogen naar west of dobberden korte tijd voor de haven.

Papegaaiduiker

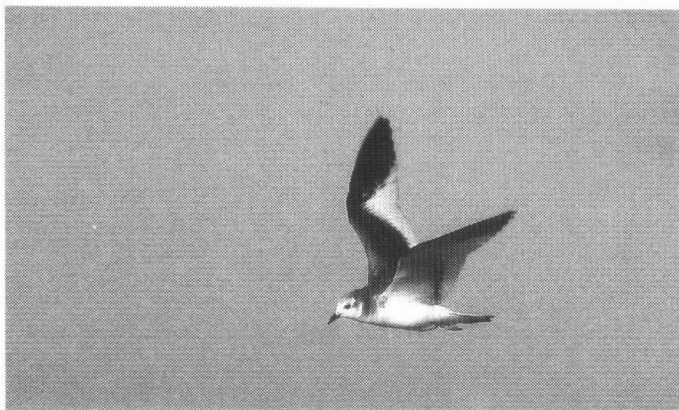
Op 14 oktober zwom er één korte tijd voor de haven van Lauwersoog, om vervolgens door te vliegen naar west.

Kerkuil

Op 27 september werd een Kerkuil aangetroffen in een bosje op het westelijk Eemshaven-terrein, terwijl op 19 oktober één werd gezien op het oostelijk Eemshaven-terrein.

Zeekoet. Lauwersoog okt. 1997. Lucien Davids

Vorkstaartmeeuw, juv. Eemshaven 18 okt '97 Rudy Offereins

ven-terrein, terwijl op 19 oktober één werd gezien op het oostelijk Eemshaven-terrein.

Velduil

9 aug 1 Wildervank
11 okt 1 Rottumeroog
13 okt 1 over Lauwersoog
20 dec 1 Noordpolder kwelder

IJsvogel

3 okt 1 Lauwersoog
6 nov 1 Groningen, Kardingse
13 dec 1 Groningen, Winschoterdiep

Draaihals

Een erg late Draaihals zat van 19 t/m 23 oktober op de grote parkeerplaats van Lauwersoog. Dit was tevens de enige waarneming dit najaar.

Groene Specht

In Lauwersoog werden dit najaar nog met enige regelmaat Groene Spechten opgemerkt, het meest bij de tennisbaan in het dorp.

Grote Bonte Specht

7 aug 1 Rottumeroog

Kuifleeuwerik

In ieder geval tot in september werden op drie plekken in de stad nog Kuifleeuweriken gezien. In Westerwolde vlogen op 29 oktober drie naar zuid over Sellingen en op 8 november twee naar zuidwest over Zuidveld.

Strandleeuwerik

Dit najaar werden hoge aantallen gezien langs de noordkust. Tellingen langs de gehele noordkust (van de Eemshaven tot Lauwersoog) leverden de volgende aantallen op: 24 november 359, 7 december 980 (!) en 28 december 359. Verder werden regelmatig enkele tientallen waargenomen op Rottumeroog en Rottumerplaat. Ook elders in het

waddengebied lagen de aantallen Strandleeweriken deze herfst hoger dan normaal.

Boerenzwaluw

Late Boerenzwaluwen werden nog gezien op 1 november in Groningen (Noorddijk), 13 november in de Eemshaven en op 16 november in Haren.

Roodstuitzwaluw

Erg leuk was de waarneming van een Roodstuitzwaluw op 10 november bij een vijver in Selwerd, Groningen.

Grote Pieper

17 okt 1 Eemshaven
18 okt 1 Dollard
3 nov 1 Eemshaven

Roodkeelpieper

10 sep 2 Rottumeroog
3 okt 1 Eemshaven
10 okt 1 Eemshaven
18 okt 1 Dollard

Waterpieper

Op 1 november zat één op de kwelder van de Negenboerenpolder. Waterpiepers zijn een zeldzaamheid op de kwelders langs de noordkust.

Grote Gele Kwikstaart

16 aug 1 Lauwersmeer, Zoute Kwel
6 sep 1 over Winschoten
7 sep 1 over Groningen
11 sep 1 Menkemaborg
13 sep 1 Appelbergen
25 sep 1 Eemshaven
27 sep 1 ZW Groningen
1 okt 1 over Groningen
14 okt 1 Lauwersmeer, Jaap Deensgat
19 okt 1 Lauwersoog

Witte Kwikstaart

16 nov 1 Sauwerd

Waterspreeuw

Twee waarnemingen van mogelijk dezelfde vogel: op 29 oktober werd één gezien aan de zuidkant van het Paterswoldse Meer en vanaf begin november (tot in ieder geval 20 december) zat er één bij het waterzuiveringsbedrijf in Glimmen.

Zwarte Roodstaart

Late Zwarte Roodstaarten werden gezien op 16 november in Baflo, op 22 november in de Eemshaven en op 29 november op de kwelder van de Lauwerpolder.

Roodborsttapuit

13 nov 1♂ Eemshaven

Beflijster

4 okt 2 Rottumeroog
11 okt 1 Rottumeroog

Graszanger

Op 28 augustus werd een Graszanger gemeld bij de Veenhuizerstukken.

Zwartkop

21 nov 1♂ Veendam
30 nov 1 Groningen, Lewenborg
7 dec 1♂ Groningen, Lewenborg
8 dec 1 Haren

Pallas' Boszanger

Op 27 oktober werd één dood gevonden langs de dijk ten noorden van Usquert.

Bladkoning

Er werden slechts twee gezien: op 30 september zat één in het Ballastplaatbos in de Lauwersmeer en op 19 oktober werd één opgemerkt in Lauwersoog.

Bruine Boszanger

Van 8 t/m 12 november zat een Bruine Boszanger bij Lauwersoog, aan de noordrand van het dorp. Dit betrof een nieuwe soort voor de provincie.

Vuurgoudhaan

Van half september tot eind oktober werden een 40-tal gezien buiten de broedgebieden, met name in de Lauwersmeer en de Eemshaven.

Matkop

Matkopen worden slechts zelden buiten de broedgebieden gezien. Exemplaren op 16 september (één) en 8 november (twee) in Lauwersoog zijn dan ook het vermelden waard.

Kuifmees

6 okt 1 Esserveld
19-22 okt 1 Veendam

Zwarte Mees

Van eind september tot eind oktober werden minimaal 250 exemplaren gezien buiten de broedgebieden.

Taigaboomkruiper

Vanaf 20 oktober zat er weer een Taigaboomkruiper in Lauwersoog. Deze werd voornamelijk gezien in het dorp of in het aangrenzende bos. De vogel werd i.i.g. tot in diep in november gezien.

Op 21 oktober werd een ander exemplaar gezien op de parkeerplaats bij de sluizen, aan de friese kant.

Grauwe Klauwier

In Westerwolde werden in 1997 acht territoria gevonden (dus niet zes zoals vermeld in de vorige rubriek). Doortrekkers werden gezien op 12 augustus in de Eemshaven en op 16 augustus op Rottumeroog.

Klapekster

Van 1 november tot in ieder geval eind november zat een Klapekster bij de Zoute Kwel in de Lauwersmeer. Verder waren er in november nog exemplaren in Lauwersoog en bij het Nieuwe Robbegat.

Notenkraker

Op 10 oktober vloog één over Winschoten naar zuidwest.

Bonte Kraai

In de Lauwersmeer werden dit najaar veel Bonte Kraaien gezien. Vanaf half oktober verzamelden zich tegen de avond grote groepen bij het Jaap Deensgat en het Oude Robbegat, op 25 oktober werd bijvoorbeeld een groep van 320 gezien en op 16 december een groep van 250.

Raaf

Erg leuk was de waarneming van twee Raven op 13 en 14 december bij Ter Apel.

Roze Spreeuw

In ieder geval vanaf 18 november zat een juveniele Roze Spreeuw in Anjum. De vogel werd hier tot ver in december gezien.

Witbandkruisbek

Roze Spreeuw, 1e winter. Anjum nov. '97 Eric Koops

Er waren twee meldingen: op 6 september werd een groepje van zes gezien door een niet-vogelaar bij de Appelbergen, deze vogels foerageerden in een larix. Op 8 oktober vloog één over Noordhorn. Elders in het land zijn dit najaar enkele tientallen Witbandkruisbekken gezien.

Kruisbek

In juli en augustus vlogen kleine aantallen over de provincie, er was sprake van een bescheiden invasietje.

IJsgors

Vanaf half september werden kleine aantallen aangetroffen langs de kust. Een telling langs de gehele noordkust (tussen de Eemshaven en de Lauwersmeer) leverde op 24 november 34 en op 28 dec 23 IJsgorzen op.

Binnenlandwaarneming:

27 sep 1 Z Hondshalstermeer

Sneeuwgorz

Op 17 augustus vlogen twee naar zuidwest over Uithuizen. Dit is erg vroeg. Vanaf 20 september werden langs de kust weer regelmatig Sneeuwgorzen gezien, maximaal enkele 100-den langs de noordkust. Binnenlandwaarnemingen:

8 nov 2 Wildervank

7 dec 6 Wildervank

Ortolaan

4 okt 1 Rottumeroog

Exoten

Mandarijnspreeuw

Een, ongetwijfeld ontsnapte, Mandarijnspreeuw op 22 en 23 november in Usquert zorgde voor veel verwarring.

De volgende personen worden bedankt voor hun waarnemingen:

Menco-J. Alsema, Theo Bakker, Harry Blijleven, Egbert Boekema, Peter de Boer, Rinje Boerma, Jan H. Bolhuis, Leo Boon, André Boven, P. Byma, Lucien Davids, Anne van Dijk, Klaas van Dijk, Koen van Dijken, Rinus Dillerop, Hans Gartner, Jan Glas, Gerben ter Haar, Klaas Haas, Marcel Haas, Suzan Heideveld, Franske Hoekeema, Johan de Jong, Marnix Jonker, fam. van Klinken, Emo Klunder, Klaas Kreuyer, Ronald de Lange, Anneke Nieuwenhuijs, Rudi Offereins, Martin Olthoff, René Oosterhuis, Leon Peters, Jan Pijpker, Robert Pot, Bart-Jan Prak, Rien Romijn, Jan Alex de Roos, Karel Sarz, Erik Schothorst, Henk van Schuppen, Aart v.d. Spoel, Willem Steenge, Anne Tol, Henk Twiest, L. Veeman, Dick Veenendaal, Harry Vos, Guus de Vries, Nico de Vries, S. Weber-Mellema, Harm-Jan Wight, Rik Winters, Wim Woudman.